

Valentin GHEONEA

UN ASPECT AL RELAȚIILOR ROMÂNNO-CHINEZE SUB COMUNISM: PRIMIREA CHINEI POPULARE ÎN INTERPOL ÎN CONTEXTUL RĂZBOIULUI RECE

AN ASPECT OF ROMANIAN-CHINESE RELATIONS UNDER COMMUNISM: THE ACCESSION OF THE PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA IN INTERPOL IN THE CONTEXT OF COLD WAR

Abstract: The study outlines the strategies of the People's Republic of China to become a presence on the world stage, especially through integration into international organizations. Due to the new geostrategic context and growing economic and military potential, by the end of the Cold War, China had managed to become a member of all major international organizations around the world. At the same time, the membership of the People's Republic of China in international organizations meant the expulsion of Taiwan from these organizations, contributing to its isolation on the international stage. The study focuses, also, on the accession of the People's Republic of China in the International Criminal Police Organization – Interpol, emphasizing Romania's contribution in this case.

Etichete: Organizații internaționale, Războiul Rece,
Politica externă a Chinei, comunism.

Keywords: International Organizations, Cold
War, China Foreign Policy, Communism.

Emergența Chinei pe scena internațională

Când a fost proclamată Republica Populară Chineză, la 1 octombrie 1949, situația internațională era dominată de confruntarea dintre cele două blocuri politice, U.R.S.S. și sateliții săi, și „Lumea liberă”

occidentală, în frunte cu S.U.A. Apărută pe scena politică practic ca un stat complet nou, China populară a trebuit să își construiască *ab initio* relațiile diplomatice. Misiunea se va dovedi foarte dificilă, deoarece, spre deosebire de statele noi apărute în arena mondială, structuri politice ce se străduiau să își organizeze relațiile cu partenerii externi în funcție de interese, pentru a nu rămâne izolate, China Populară avea la dispoziție posibilități foarte limitate în acest sens. O situație provenită din faptul că locul noului stat chinez era ocupat în domeniul relațiilor internaționale de o altă entitate politică, cu denumirea oficială de Republica Chineză (Taiwan)¹, deja stabilită și recunoscută de alte state, și care își revendica locul politic pe baza anteriorității existenței sale. Fiecare dintre cele două state își afirma reprezentativitatea absolută ca unică entitate politică chineză.

Fiind creat de către partidul comunist chinez de sub conducerea lui Mao Tse Dung, noul stat de democrație populară și-a găsit aliați naturali în regimurile comuniste deja create, aflate sub tutela Uniunii Sovietice. Astfel încât, primele state care au recunoscut Republica Populară Chineză au fost țările blocului comunist. În același timp, țările blocului occidental, în frunte cu S.U.A., au continuat să recunoască Republica Chineză, reprezentată de Partidul naționalist (Koumintang), condus de Chiang Kai-Shek. În urma războiului civil din China, dintre forțele naționaliste și cele comuniste (1945-1949), partidul comunist chinez a reușit cucerirea întregii Chine continentale și forțele naționaliste s-au retras pe insula Taiwan, de unde vor continua să se revendice, susținuți de S.U.A., drept reprezentanții singurului stat chinez legal. În aceste condiții, sarcina cea mai urgentă a Chinei noului regim comunist era asigurarea securității sale externe și evitarea izolării pe scena internațională.

Pe 3 octombrie 1949, URSS a stabilit relații diplomatice cu China, urmată imediat de aliații săi din Europa, în timp ce în Asia, China a fost recunoscută de Coreea de Nord, Mongolia și Republica Democratică a Vietnamului de Nord. Și câteva țări din Europa occidentală au recunoscut China populară: Marea Britanie, în 6 ianuarie 1950, pentru a-și proteja interesele în Hong Kong, urmată curând de Olanda, Suedia, Danemarca și Finlanda. Tentația Franței de a le

¹ Pentru simplificarea expunerii, ne vom referi la Republica Populară Chineză cu numele China, iar la Republica Chineză cu numele Taiwan.

imita a fost împiedicată de recunoașterea diplomatică de către China a Republicii Democratice a Vietnamului de Nord, în ianuarie 1950². În același timp, izolarea internațională a Chinei, în raport cu lumea occidentală, a fost agravată de ajutorul militar pe care aceasta îl dădea Viet Minh-ului³, de ocuparea Tibetului, de confiscarea proprietăților consulare americane, sau de implicarea Beijingului în războiul din Coreea, toate acestea ducând la o coalizare împotriva Chinei a țărilor importante pe scena internațională.

Imediat după 1945, Asia a devenit un loc de confruntare între S.U.A. și U.R.S.S., conflictul manifestându-se, cu preponderență, la frontierele Chinei, unde punea în pericol securitatea tânărului stat. În aceste condiții, alianța cu Moscova a devenit singura soluție viabilă pentru China. Războiul Rece și nevoia de securitate au împins China spre alianța cu U.R.S.S., în timp ce dorința de independență o incita la prudență în cadrul relațiilor cu Moscova. Căutarea acestui echilibru dificil va sta în centrul politicii externe a Chinei în primele două decenii ale existenței sale. Divergențele dintre Mao și Komintern, ambițiile sovietice în Asia Centrală și în Manciuria puteau face să apară dificultăți considerabile între cele două țări. În mod contrar, situația internațională împingea noul regim chinez, din moment ce exclusese soluția neutralistă, spre o alianță cu tabăra socialistă, care a recunoscut regimul și doar ea putea să-i asigure securitatea. China și nu U.R.S.S. a dorit un tratat de alianță. Tratatul sino-sovietic, semnat pe 14 februarie 1950, s-a produs în urma unei negocieri destul de dure. Tratatul prevedea o alianță defensivă contra Japoniei sau a oricărui alt stat aliat cu aceasta cu scop agresiv. Semnatarii se angajau să nu încheie nicio alianță îndreptată contra celeilalte părți, urmând să se consulte asupra oricăror probleme internaționale comune în privința securității. Pentru China, tratatul reprezenta un act fondator al noii sale politici externe. Mai mult decât o solidaritate a proletariatului, alianța sino-sovietică era simbolul opoziției lor comune la politica

² Carine Pina-Guerassimoff, *La Chine dans le monde: Panorama d'une ascension*, Paris, Editions Ellipse, 2011, p. 15.

³ Viet Minh (Liga pentru independența Vietnamului) a fost o mișcare politică și paramilitară, creată în 1941 de către Partidul comunist vietnamez, sub conducerea lui Ho Și Min. Scopul mișcării era obținerea independenței Vietnamului, aflat sub control francez.

asiatică a S.U.A. și a aliaților lor. Nu era atât o alianță profundă între două țări socialiste, cât un *modus vivendi* temporar. Prin semnarea tratatului de alianță sino-sovietic, China a devenit, dacă nu un satelit al U.R.S.S., cel puțin cel mai important aliat al U.R.S.S. în cadrul blocului comunist⁴.

Dar interesele divergente din Coreea au creat multiple tensiuni între cei doi aliați, chiar dacă aplanate parțial după moartea lui Stalin. Necesități economice diferite, interese naționale greu conciliabile, probleme bilaterale nerezolvate, ca cele privind frontierele, vor aduce atingere *sincerei prietenii și încrederii reciproce*. Începând cu anii 1956-1959, China va fi obligată să se diferențieze de URSS în politica sa externă. Țară subdezvoltată, interesele sale naționale nu coincideau deloc cu cele ale țărilor socialiste europene. Mediul asiatic cerea o politică externă diferită de cea a Moscovei. Dimensiunile și ambițiile Chinei nu se acomodau în niciun fel cu poziția de *leadership* a Moscovei, care nu accepta să împartă cu nimeni conducerea taberei comuniste.

Căutarea independenței se va transforma, în cele din urmă, în conflict deschis cu Moscova. China nu a aderat la Tratatul de la Varșovia, din mai 1955, și s-a orientat spre o politică externă independentă. Destalinizarea începută de Hrușciiov, la al XX-lea Congres al PCUS, din februarie 1956, a marcat începutul degradării relațiilor sino-sovietice. Au apărut grave divergențe între cele două state, politice, economice, militare și ideologice. O interpretare diferită a coexistenței pașnice, pretenția Chinei de a participa alături de URSS la definirea liniei politice generale a taberei comuniste, de a poseda la rândul ei un echipament atomic național, printre alte motive, va conduce la ruptura dintre cele două țări. La aceste divergențe pragmatice, ce țineau de considerente geopolitice, se adăugau și contradicții ideologice. China imputa U.R.S.S.-ului că a acționat unilateral, în problema destalinizării, fără consultarea celorlalte țări comuniste, considerând chestiunea dărâmării lui Stalin de interes comun. În concepția Beijingului, destalinizarea nu putea decât să slăbească autoritatea celorlalți conducători comuniști, cum au arătat, de altfel, evenimentele din Polonia și, mai ales, din Ungaria, în 1956.

⁴ François Joyaux, *La tentation impériale, Politique extérieure de la Chine depuis 1949*, Paris, Editions Imprimerie Nationale, 1994, p. 24.

Din 1956, China s-a opus politicii coexistenței pașnice, cu lumea capitalistă, promovată de Moscova. În condițiile în care sovieticii se abțineau de la orice confruntare armată americano-sovietică, considerând că a venit ora competiției economice, China subdezvoltată nu putea fi decât un spectator neputincios la confruntare. În plus, Nikita Hrușciov, fără a consulta Beijingul, s-a dus în S.U.A. între 15-27 septembrie 1959, unde a avut convorbiri cu președintele Eisenhower și a pronunțat un discurs la O.N.U. – în cadrul căreia statul chinez era reprezentat de Taiwan – unde conducătorul sovietic și-a expus tezele privitoare la coexistența pașnică, inaugurând o nouă epocă în relațiile Est-Vest. Coexistența pașnică prefigura, astfel, destinderea americano-sovietică, ce va lăsa China deoparte de marile decizii internaționale timp de două decenii⁵.

Retragerea tehnicienilor sovietici din China și întreruperea acordurilor de cooperare dintre cele două țări, în iulie 1960, au dat divergențelor un caracter mai spectaculos, iar crizele din 1962, din Taiwan, Cuba și Himalaya (între China și India, când U.R.S.S. a furnizat Indiei material militar modern, refuzat anterior Beijingului) au fost tot atâtea prilejuri de înfruntare între China și U.R.S.S. pe scena internațională. La 15 iulie 1963, a început la Moscova conferința americano-anglo-sovietică asupra armamentului nuclear. Pe 25 iulie s-a semnat primul tratat al epocii destinderii, în cadrul căruia cei trei semnatari se angajau să pună capăt experiențelor nucleare în atmosferă. Statele Unite și U.R.S.S. s-au înțeles, astfel, să închidă clubul nuclear altor eventuali pretendenți. Din acel moment, China era în afara blocului comunist, ceea ce a dat Beijingului mână liberă ca, în octombrie 1964, să realizeze primul său test nuclear, iar trei ani mai târziu, pe cel cu bomba cu hidrogen⁶.

Între 1966-1969, tensiunile chino-sovietice vor ajunge la paroxism, iar Revoluția Culturală din China va cristaliza acest antagonism și sentimentele antisovietice. După invazia Cehoslovaciei de către țările Pactului de la Varșovia, China va considera U.R.S.S. drept un stat social-imperialist și Tratatul de la Varșovia drept un instrument al politicii sale expansioniste. Denunțarea violentă a agresiunii din

⁵ *Ibidem*, p. 36.

⁶ *Ibidem*, pp. 38-39.

Cehoslovacia mărturisea teama Chinei de o operațiune similară și asupra sa, în timp ce incidentele de frontieră cu U.R.S.S. a dus tensiunile la un grad maxim.

Progresul foarte rapid al înarmării S.U.A. și U.R.S.S. a dus la întărirea preponderenței mondiale a celor două țări. China a ales să se opună violent U.R.S.S., dar, în același timp, opunându-se radical și politicii occidentale, în special celei a Statelor Unite. În timp ce multipolaritatea ce se năștea determina voința țărilor de a întreține relații amiabile cu celălalt bloc, China, din contră, a dat o turnură din ce în ce mai virulentă și radicală diplomației sale, care va culmina în momentul Revoluției Culturale. Această ofensivă pe două fronturi, care se va transforma în „lupta împotriva dublei hegemonii” sovieto-americane, nu putea duce decât la izolarea Chinei și la reculul politicii sale externe. Eșecul celei de a doua Conferințe de la Bandung, în 1965, la care China nu a fost invitată, în ciuda pretenției sale de exponentă a Lumii a Treia, ruptura în relațiile diplomatice cu diverse state, care în urmă cu 10-15 ani ajutaseră la inserția sa în politica mondială, reculul influenței în Indochina, au constituit manifestări ale dificultăților considerabile cu care se va confrunta politica externă chineză în perioada 1959-1969⁷. Această politică de independență dusă la extrem risca să producă o prăpastie între China și țările dezvoltate și, în cele din urmă, să compromită independența atât de căutată. Trăgând învățăminte din acest deceniu de izolare internațională, China se va orienta după Revoluția Culturală spre o întărire a securității sale, însoțită de modernizare și deschidere spre exterior. Din 1969, China și-a dat seama de riscurile pe care le producea împotrivirea față de cele două super-puteri în același timp. La 20 octombrie, au început noi negocieri asupra frontierei cu U.R.S.S., iar politica externă chineză, ieșită din Revoluția Culturală, se va reorienta complet. După eșecurile diplomatice generate de dubla opoziție asupra revizionismului sovietic și imperialismului american, izolarea pe scena internațională, accentuată de excesele Revoluției Culturale, a plasat China într-o situație delicată. Încercând să contracareze amenințările la adresa independenței sale, China va începe o politică diplomatică și militară complet diferită. Începând cu 1969, China a decis să răspundă avansurilor americane,

⁷ François Joyaux, *La politique extérieure de la Chine Populaire, Deuxième édition refondue*, Paris, Presses Universitaires de France, 1993, pp. 13-14.

angajându-se într-un rapid proces de destindere și de normalizare a relațiilor cu Statele Unite⁸.

Acesta era cadrul general, la începutul anilor 1970, în care va începe ascensiunea mondială a Chinei. Cheia succesului său, într-o asemenea detentă, a fost înnodarea relațiilor comerciale cu lumea capitalistă și cultivarea relațiilor cu țările Lumii a Treia, proaspăt ieșite din colonialism. China va folosi o astfel de strategie de integrare în relațiile internaționale și pentru a deveni membră în cadrul mai multor organizații internaționale, printre care și în cea mai importantă – Organizația Națiunilor Unite.

Organizațiile internaționale în relațiile dintre state

Relațiile internaționale dintre state se desfășoară, de regulă, în cel mai simplu mod cu putință, într-un cadru bilateral, prin care două țări stabilesc relații diplomatice, militare, economice, culturale sau de orice altă natură. Aceste relații bilaterale sunt legiferate, câteodată, prin acorduri sau tratate bilaterale. Relațiile dintre state pot fi și multilaterale, atunci când acordurile sau alianțele se stabilesc între mai multe state. O altă formă de organizare a relațiilor dintre state este cea desfășurată prin intermediul organizațiilor internaționale. O definiție care să cuprindă caracteristicile esențiale ale unei organizații internaționale o desemnează ca o asociere de state, stabilită printr-un tratat internațional sau o convenție multilaterală între membrii săi⁹. Ceea ce diferențiază organizațiile internaționale de tratatele multilaterale dintre țări este existența unei personalități juridice aparte, diferită de cea a țărilor componente. O organizație internațională, analizată ca o organizație interguvernamentală, se bazează pe un acord juridic, ratificat de toate țările membre, pe baza reglementărilor lor interne, și care are organe deliberative și administrative. Acordul juridic poate avea diferite denumiri: tratat (Tratatul Atlanticului de Nord sau Tratatul de la Varșovia), cartă (O.N.U.), pact

⁸ *Ibidem*, p. 4.

⁹ Clive Aecher, *International Organizations*, Second edition, London and New York, Routledge, 1992, p. 36.

(Liga Națiunilor), constituție (Organizația Internațională a Muncii), statut (Organizația Internațională de Poliție Criminală – Interpol) etc. Organizațiile internaționale au un buget regulat și personal de specialitate independent de cel al statelor componente. Conlucrarea în cadrul organizațiilor internaționale este considerată de mulți specialiști drept forma cea mai elaborată a cooperării multilaterale dintre state. Cooperarea implică interacțiunea dintre actori, fiecare neputându-și atinge propriile obiective fără a ține cont de interesele celorlalți membri¹⁰.

Încercările Chinei de a deveni membră a Organizației Națiunilor Unite

Încă de la proclamarea republicii populare, China s-a străduit să integreze Organizația Națiunilor Unite, unde considera că locul ce i se cuvenea era ocupat abuziv de Republica Chineză (Taiwan). O strădanie ce va necesita 22 de ani pentru a se realiza.

Încă din noiembrie 1949, Republica Populară Chineză, sprijinită de U.R.S.S., a cerut să înlocuiască Taiwanul în cadrul ONU, dar Washingtonul și Taipeiul s-au opus cu înverșunare, reușind să împiedice înlocuirea până la izbucnirea Războiului din Coreea, în iunie 1950. Pentru a sprijini Beijingului, U.R.S.S. și țările de democrație populară, membre ale O.N.U. la acea dată, vor boicota lucrările Organizației. În semn de protest, la 13 ianuarie 1950, Moscova părăsește Consiliul de Securitate, o mișcare neinspirată, care a permis S.U.A. să determine implicarea trupelor O.N.U. în conflictul coreean. Intervenția trupelor comuniste chineze contra efectivelor militare ale O.N.U. a pus capăt, în mod brutal, dezbaterilor privind admiterea Chinei, care a fost condamnată pentru agresiunea din Coreea. Din 1951, Organizația Națiunilor Unite va impune și embargou comercial asupra ei¹¹. În felul acesta, cu excepția Blocului Estic și a altor câtorva țări izolate, marea majoritate a comunității internaționale, presată de insistențele S.U.A. sau de logica Războiului Rece, va continua să recunoască Republica

¹⁰ Guillaume Devin, *Les Organisations Internationales*, 2e édition, Paris, Editions Armand Colin, 2016, p. 5.

¹¹ François Joyaux, *La tentation impériale...*, p. 26.

Chineză, repliată în insula Taiwan, drept reprezentantă legitimă a Chinei. Antagonismul cu Occidentul va persista de-a lungul întregului deceniu șase. Situația va începe să se schimbe treptat din deceniul următor, fiind în mod fundamental determinată de îmbunătățirea relațiilor Chinei cu S.U.A.

Până în 1971, Republica Chineză din insula Taiwan a reușit să-și păstreze statutul internațional. În 1945 a devenit membru fondator al O.N.U., și datorită sprijinului Statelor Unite a reușit să-și mențină locul permanent în Consiliul de Securitate, cu drept de veto. O situație de înțeles, mai ales în prima fază a Războiului Rece, deoarece opinia publică internațională privea defavorabil Republica Populară Chineză, care se instaurase într-un context xenofob: confiscarea bunurilor străinilor, expulzarea misiunilor creștine etc. Cu toate acestea, progresiv, tot mai multe țări au recunoscut China Populară, reușind să inverseze tendința. În 1950, India și Marea Britania au dat o puternică lovitură prestigiului internațional al Taiwanului prin stabilirea de legături diplomatice cu Republica Populară Chineză și implicit, ruperea legăturilor oficiale cu Republica Chineză. Tot mai multe state, în special din Lumea a Treia, apărute recent pe scena internațională, țări foste colonii ajunse la independență, au devenit membre O.N.U. și au creat conjunctura favorabilă admiterii Chinei Populare ca membră a celei mai prestigioase organizații internaționale¹².

Cu ocazia Conferinței de la Bandung, din aprilie 1955, conferință care a reprezentat un pas determinant spre crearea Mișcării de Nealinie, șase ani mai târziu, Primul Ministru chinez, Ciu Enlai, a lansat un apel spectaculos și neașteptat la „cooperarea internațională”, declarând public că „poporul chinez nutrește sentimente prietenești pentru poporul american”¹³. Cu toate că această declarație, considerată drept simplă propagandă, nu a fost luată în serios de diplomația americană, putem considera că procesul lent de apropiere de S.U.A. se manifestă pentru prima dată. Pe fondul destinderii sovieto-americane, cât și a conflictului sino-sovietic, a ascensiunii Lumii a Treia, relevanța internațională a Chinei naționaliste a început să se modifice, Taiwanul îndepărtându-se tot mai mult de nucleul politicii internaționale.

¹² *Ibidem*, pp. 156-157.

¹³ *Ibidem*, p. 160.

Și poziția S.U.A. la O.N.U., față de China, a început să se schimbe începând cu 1961. În noua echipă a președintelui Kennedy se găsea o serie de diplomați favorabili unei schimbări a politicii față de Beijing. Astfel, Adlai Stevenson, numit ambasador la O.N.U., și Chester Bowles, noul Sub-secretar de Stat, făceau demersuri pentru găsirea unei soluții prin care Taiwanul să-și mențină locul în cadrul Adunării Generale a O.N.U., iar China populară să devină membră a Consiliului de Securitate, ceea ce ar fi promovat soluția celor două Chine, situație denunțată atât de Beijing, cât și de Taipei. În același timp, Dean Rusk, noul Secretar de Stat, opta pentru politica de *containment* împotriva Chinei, promovată de vechea administrație republicană, ceea ce a dus la imposibilitatea găsirii unui acord¹⁴. Administrația Kennedy, în loc să propună, la fel ca vechea administrație Eisenhower, o strategie care să vizeze amânarea continuă a examinării cererii sovietice de „reintegrare a Republicii Populare Chineze în drepturile sale legitime la O.N.U.”, a acceptat, în cadrul celei de a XVI-a sesiuni O.N.U. din 1961, votul asupra propunerii Moscovei referitoare la rezoluția chineză. Acceptând soluția de vot, propusă de Moscova, S.U.A. erau sigure că inițiativa nu va trece, deoarece țărilor care nu ar fi votat conform dorinței Washingtonului le-ar fi fost suspendate imediat creditele de ajutor financiar. În același timp, S.U.A. au prezentat o altă propunere, care făcea din problema admiterii Chinei o „problemă importantă”, în sensul articolului 18, aliniatul doi, din Carta O.N.U., care prevedea că „hotărârile Adunării Generale asupra chestiunilor importante vor fi adoptate cu majoritatea de două treimi a membrilor prezenți și votanți”¹⁵, admiterea noilor membri putând fi considerată drept chestiune importantă. Propunerea sovietică de primire a Chinei a fost respinsă, în urma votului din 19 decembrie 1961, cu 48 contra 36 (și 20 abțineri). Propunerea americană de introducere a votului de două treimi în privința chestiunilor importante, susținută în comun cu Japonia, Australia, Columbia și Italia a fost acceptată cu 61 de voturi, contra 34 și 7 abțineri. De atunci înainte, această procedură de două treimi va fi utilizată, timp de 10 ani, pentru a împiedica accesarea Chinei la O.N.U.¹⁶.

¹⁴ *Ibidem*, p. 164

¹⁵ *Organizația Națiunilor Unite și instituțiile sale specializate. Documente fundamentale*, București, Editura Politică, 1970, p. 17.

¹⁶ François Joyaux, *La tentation impériale...*, p 165.

În același timp, procedura de două treimi trebuia votată de fiecare dată când se supunea la vot „chestiunea importantă”. Cu timpul, însă, stratagema americană se va dovedi neputincioasă să blocheze presiunea statelor din Lumea a Treia în favoarea Chinei. Astfel, unele state au început să abandoneze Taiwanul: Franța a stabilit relații diplomatice cu China în ianuarie 1964, alături de anumite țări din Lumea a Treia – Laos, în aprilie 1961, Congo și Senegal, în 1964, Dahomey și Mauritania, în 1965. Marea majoritate a statelor care deveneau independente, în acea perioadă, stabileau relații cu China și nu cu Taiwanul, o tendință pe care, începând din 1966, doar Revoluția Culturală o va opri.

Din 1969, schimbarea totală a politicii americane transpusă în doctrina Nixon a crescut simțitor șansele Chinei de a accede în O.N.U., cu toate că Nixon a afirmat, în prima sa conferință de presă, din 27 ianuarie 1969, că nu avea în intenție să modifice politica SUA față de China și admiterea sa în O.N.U. În toamna anului 1969, S.U.A. va susține încă o dată rezoluția sa asupra „chestiunii importante”, care a fost aprobată cu 71 de voturi pentru și 48 contra, în timp ce rezoluția albaneză, care propunea expulzarea Taiwanului și admiterea Chinei în O.N.U., nu a primit decât 48 de voturi favorabile, 56 contra și 21 de abțineri. În ciuda acestor lucruri, S.U.A. se apropia de China și se îndepărta de Taiwan. În 1969 s-a decis reducerea patrulilor navale americane în strâmtoarea Taiwan și au fost ridicate unele interdicții în privința comerțului cu China. Consecințele s-au văzut în noiembrie 1970, când, pentru prima dată, China va obține un vot majoritar în favoarea sa, în cadrul adunării generale a O.N.U. (51 voturi pentru, 49 contra și 25 abțineri), vot totuși insuficient datorită „chestiunii importante”. Cu toate acestea, votul a constituit pentru guvernul de la Beijing un succes important. Era pentru prima dată de la războiul din Coreea, datorită în mare parte multiplicării relațiilor chino-americane, că Adunarea Generală dădea un vot favorabil Chinei¹⁷.

Pe 25 februarie 1971, în mesajul asupra situației mondiale, Nixon a pronunțat pentru prima dată cuvintele Republica Populară Chineză, în locul expresiei China Continentală, spunând că e gata să înceapă dialogul cu Beijingul. În 15 martie, S.U.A. a decis eliminarea restricțiilor

¹⁷ *Ibidem*, p. 50.

de călătorie a cetățenilor americani în China, luna următoare guvernul SUA a cerut companiilor petroliere să suspende forajul în zona insulelor Diaoyu, revendicate de Japonia, China și Taiwan.. China a răspuns acestor inițiative într-o manieră discretă, invitând pe 7 aprilie echipa de tenis de masă a S.U.A., aflată în turneu în Japonia. În ciuda caracterului limitat, inițiativa chineză a avut un ecou internațional considerabil și va da numele acestui proces de destindere chino-americană, numit de atunci înainte „diplomația ping-pong”. A urmat vizita lui Kissinger la Pekin, în iulie 1971. Anterior, Canada și Italia, două membre N.A.T.O., recunoscuseră deja China, în octombrie-noiembrie 1970, urmate, în august 1971, de Turcia și Iran, două țări apropiate S.U.A. Această normalizare a relațiilor diplomatice a întărit tabăra celor care considerau, din realism politic, că Republica Populară Chineză trebuie admisă în O.N.U. Confruntate cu această evoluție, S.U.A. s-au raliat unei noi perspective, aceea a dublei reprezentări a Chinei în Adunarea Generală, de către cele două guverne de la Beijing și Taipei, în Consiliul de Securitate urmând să activeze doar China populară. Inițiativa a fost respinsă de cele două guverne chinezești, care promovau una contra celeilalte politica unei singure Chine.

În urma unei rezoluții de origine albaneză, a urmat votul favorabil din Adunarea Generală a O.N.U, la 25 octombrie 1971, prin care China era acceptată în Organizație cu 76 de voturi pentru (printre care Marea Britanie și Franța), 35 împotriva (printre care și cel al S.U.A.) și 17 abțineri. Succesul votului a fost posibil deoarece, tot în aceeași zi, Adunarea Generală respinsese, cu vot majoritar, propunerea americană, care cerea, la fel ca în anii precedenți, o majoritate de două treimi (chestiunea importantă) pentru admiterea Chinei și implicit expulzarea Taiwanului. Pentru guvernul de la Beijing, acest lucru a constituit o victorie considerabilă, cu atât mai semnificativă, cu cât era obținută cu o largă majoritate. Astfel a fost rezolvat un litigiu care a intoxicat viața internațională timp de două decenii și mai ales relațiile sino-americe. Prin ocuparea unui loc permanent în Consiliul de Securitate, China populară și-a atins unul din obiectivele majore ale diplomației sale. Primirea în O.N.U. și vizita lui Nixon la Beijing, din februarie 1972, a avut drept consecință recunoașterea Chinei de către tot mai multe capitale occidentale sau pro-occidentale, fapt ce a avut ca efect ruperea relațiilor dintre Taiwan și acestea. În acest fel,

China populară se afirmase pe scena mondială drept cea mai credibilă reprezentare a poporului chinez. În cele din urmă, ireversibil, mișcarea a determinat, în decembrie 1978, normalizarea completă a relațiilor dintre China și S.U.A., urmată în 1979 de stabilirea relațiilor diplomatice între cele două țări.

Odată primită în O.N.U., și pentru a-și procura creditele necesare dezvoltării economice, China va face demersurile necesare pentru integrarea în diferite organizații financiare și comerciale. Începând cu 1979, China este succesiv admisă în Comisia Economică și Socială a O.N.U. pentru Asia și Pacific (1979), Fondul Monetar Internațional (F.M.I.), Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare (B.I.R.D.), Corporația Financiară Internațională (1980). În 1983 va obține și statutul de observator în cadrul G.A.T.T. (General Agreement on Tariffs and Trade – din 1995 devenită Organizația Mondială a Comerțului) și și-a depus candidatura pentru a deveni membră. Astfel, între 1979-1984 China a obținut împrumuturi în valoare de 18 miliarde de dolari. Aderând la organizațiile internaționale, China avea ca obiectiv și expulzarea Taiwanului din acele organisme, în felul acesta ducând mai departe politica sa de impunere pe plan internațional ca singură reprezentantă a poporului chinez. China se va asocia progresiv sistemului economic internațional occidental, dar, în iunie 1985, va cunoaște primul eșec, când G.A.T.T. (și Statele Unite) îi vor refuza statutul de membru permanent, o decizie fondată pe argumente politice (absența libertăților politice care ar aduce prejudicii spiritului de liber schimb al acordului)¹⁸. China va trebui să aștepte până în 2001 pentru a fi primită în Organizația Mondială a Comerțului, continuatoarea G.A.T.T.

Primirea Chinei în Interpol și implicarea României

Integrarea Chinei în celelalte organizații internaționale a urmat același drum pe care îl întreprinsese România cu un deceniu mai înainte. Astfel, după afilierea deplină sau în așteptare la organismele financiare (F.M.I., B.I.R.D., G.A.T.T.), China a început, în prima parte a anilor 1980, demersurile pentru a deveni membră a Organizației

¹⁸ Carine Pina-Guerassimoff, *op. cit.*, p. 25.

Internaționale de Poliție Criminală – Interpol (O.I.P.C.). La fel ca în cazul O.N.U., China era reprezentată în Interpol, încă din 1961, de Taiwan.

România a fost primită în Interpol cu ocazia celei de a 42-a Adunări Generale a acestei organizații, ținută la Viena, în octombrie 1973. Până la căderea comunismului, din Blocul Estic doar Iugoslavia și ulterior Ungaria (din 1981) au mai fost membre ale acestei structuri de cooperare internațională polițienească. Stabilirea relațiilor României cu Interpolul s-a făcut într-un context internațional de apropiere, în special din motive economice, de Occident, cu scopul de a avea acces la cunoașterea și tehnologia necesare combaterii infracționalității de drept comun, într-o epocă în care România se deschidea turismului, dar și infractorilor transfrontalieri sau terorismului internațional. Aceleași considerente au determinat și afilierea Chinei la Interpol. Reluarea legăturilor cu lumea occidentală, deschiderea granițelor către vizitatorii din Vest, a expus China și potențialilor infractori străini, în special traficului de droguri și amenințărilor teroriste.

Chiar dacă primirea Republicii Populare Chineze în Interpol s-a produs în septembrie 1984, tatonările în cadrul Organizației începușeră cu cel puțin opt ani mai înainte. Astfel, într-un raport din noiembrie 1976, referitor la activitatea delegației Miliției române la cea de a 45-a Sesiune a Adunării Generale a O.I.P.C., care a avut loc la Accra – Ghana, în perioada 14-20 noiembrie 1976, directorul Biroului Național Interpol, general-maior Gheorghe Pele, informa conducerea Ministerului de Interne că în ajunul deschiderii oficiale a lucrărilor, ambasadorul R.P. Chineze a rugat delegația României, prin intermediul însărcinatului cu afaceri al R.S.R. în Ghana, să se intereseze dacă este prezentă la sesiune și delegația din Taiwan. Din datele furnizate de Jean Népote, Secretarul General al Interpol, informează în continuare raportul românesc, a rezultat că delegația din Taiwan, alcătuită dintr-un diplomat la Abidjan și un translator, așteptau la Abidjan – Coasta de Fildeș, deoarece nu aveau viză de intrare în Ghana. În cele din urmă, această delegație a obținut o viză turistică și a sosit la lucrări cu întârziere, fără să fie inclusă pe lista participanților și fără să ia cuvântul în ședințe. Toate aceste date au fost transmise ambasadorului chinez prin Toma Bălășoiu, reprezentantul român în Ghana. În ciuda interesului manifestat pentru întrunirea din Ghana, ambasadorul

chinez a precizat că țara sa nu dorește deocamdată să între în Interpol, dar dorea ca Taiwanul să fie exclus din această organizație¹⁹.

Cu toate că Interpolul se declara drept o organizație apolitică, tensiunile, existența sau inexistența bunelor relații diplomatice dintre țări, își arătau prezența și în cadrul colaborării polițienești. În așa fel încât, explicarea acestui episod are ca fundament rivalitatea celor două Chine pe scena internațională. Ghana, țara de desfășurare a Adunării Generale a Interpol, stabilise încă din 1960 relații diplomatice cu Republica Populară Chineză, așa cum făceau de regulă țările foste coloniale, care, odată independente, se simțeau mai apropiate de blocul comunist. Din această cauză, dorind să-și mențină bunele relații cu China comunistă, oficialii ghanezi au refuzat să le acorde reprezentanților Taiwanului vizele diplomatice la care aveau acces reprezentanții Interpol. În așteptarea vizei turistice, delegația Taiwanului aștepta în Coasta de Fildeș, care la acea dată nu avea stabilite relații oficiale cu China comunistă. În ciuda negațiilor, interesul ambasadei chineze cu privire la delegația Taiwanului nu poate fi pusă în legătură decât cu interesul pentru afilierea la Interpol. Oficialii chinezi doreau probabil să participe ca observatori la adunarea Interpol, însă, prezența Taiwanului i-a împiedicat să o facă.

Tot în contextul bunelor relații româno-chineze se plasează și următorul episod, aparent nesemnificativ, desfășurat la aceeași întrunire a Interpol de la Accra. Potrivit raportului generalului Pele, Jean Népote l-a rugat pe șeful delegației române să transmită reprezentanților diplomați ai Laosului, acreditați în România, neavând alt canal de comunicare, că Secretariatul General al Interpol considera încă această țară ca membră a Organizației. Dacă intenționa să activeze în continuare în cadrul Organizației, Laosul trebuia să transmită la Paris adresa la care dorea să primească corespondența difuzată prin canalul Interpol, aceasta deoarece, după schimbările politice survenite în Laos, acesta întrerupsese legătura cu Interpolul. La prima vedere, ar fi vorba despre transmiterea unui mesaj la rugămintea Secretarului General, un mesaj normal în cadrul Organizației, prin care Interpolul dorea să reînnoade legăturile întrerupte cu un membru de-al său. Doar că această solicitare nu a fost transmisă,

¹⁹ A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 10782, vol. 30, f. 90

deliberat, de către reprezentanții Ministerului român de Interne, care, în urma unei hotărâri a Biroului executiv al Consiliului de conducere al Ministerului, din 20 noiembrie 1976, decide, în urma examinării raportului, să își însușească „informarea și propunerile prezentate, cu excepția celor privind transmiterea reprezentanților diplomatici ai Laosului, a dorinței Secretariatului General Interpol de a reînnoi și menține legături cu această țară”²⁰.

Refuzul autorităților române este explicabil doar dacă îl plasăm în cadrul situației geopolitice a Asiei de Sud-Est, a politicii Chinei în regiune și a rivalității cu Uniunea Sovietică. În urma retragerii S.U.A. din Vietnam, influența U.R.S.S. a crescut în peninsula indochineză. Din 1975, prin căderea Saigonului și transformarea Laosului în republică populară, comunismul se răspândește în Indochina. Vietnamul unificat, aflat sub influență sovietică și devenit cea mai mare putere militară a regiunii, și-a impus protectoratul în Laos și a invadat Kampuchia khmerilor roșii. Laosul a devenit astfel un satelit al Uniunii Sovietice și a întrerupt, din 1979, orice relație economică cu China²¹. În acest context, chiar și prin intermediul unei chestiuni minore, România a decis să nu se amestece într-o problemă tulbure, hotărând să ia partea Chinei în defavoarea Uniunii Sovietice. Această situație vine să explice, deci, refuzul Ministerului român de Interne de a transmite orice fel de mesaj către Laos, țară considerată neamicală față de China. Dorința Secretarului General al Interpol de a relua legătura întreruptă cu un membru, chiar dacă țara respectivă își schimbase regimul politic, între timp, și devenise comunistă, confirmă filosofia statutară a Organizației, care își propusese încă de la înființare să treacă dincolo de disensiunile politice și să funcționeze doar pe baza criteriilor pragmatice de cooperare polițienească internațională. Același pragmatism se va face simțit și în problema primirii Chinei în Interpol.

Problema reprezentării celor două Chine în Interpol va apărea în documentele Ministerului român de Interne și doi ani mai târziu, în februarie 1979, cu ocazia participării delegației Miliției române la lucrările celei de a 8-a Conferințe Regionale Europene a Interpol de la Paris, desfășurată între 29 ianuarie – 3 februarie 1979. Cu acea ocazie,

²⁰ *Ibidem*, f. 87.

²¹ Maurice Vaisse, *Les relations internationales depuis 1945*, 16e édition, Paris, Armand Colin, 2019, pp. 152-153.

generalul Pele își informa superiorii, printr-un raport privind activitatea delegației la conferință, că, în urma unei discuții cu André Bossard, Secretarul General al Organizației, acesta a făcut următoarele precizări:

„Ultimele evenimente în relațiile chino-americane, și mai ales statutul insulei Taiwan, pun în încurcătură O.I.P.C. În conformitate cu statutul Organizației, nu există posibilitatea ca o țară membră să fie exclusă. Taiwanul ar trebui să se retragă singură din Organizație, dar se pare că nu are intenția să o facă, întrucât poartă corespondență în mod normal și plătește cotizația statutară. Deși, până în prezent, R.P.Chineză nu a cerut să intre în Organizație și nici nu s-a manifestat într-o formă oarecare față de ea, dacă va cere să devină membră, atunci nu vor putea exista două reprezentante ale aceleiași țări în cadrul O.I.P.C.-Interpol. Problema este studiată cu multă atenție în cadrul Secretariatului General”²².

Evenimentele de pe scena internațională – apropierea Chinei de Washington și pierderea continuă de statut a Taiwanului – produceau inevitabile reverberații și în interiorul Interpolului, situația tinzând să devină complicată pentru Organizație, prinsă între regulamentele proprii și pragmatismul cooperării polițienești. Din 1980, China populară a început să se intereseze oficial de procedurile de afiliere la Interpol. Evenimentele urmau cursul prevăzut de André Bossard, iar Interpolul a trebuit să se confrunte cu problema înlocuirii Taiwanului cu China, în Organizație, în septembrie 1984.

Între timp, cu câteva luni mai devreme, în perioada 21-29 mai 1984, o delegație a Ministerului român de Interne, compusă din ministrul George Homoștean, patru ofițeri și un translator, a făcut o vizită „de lucru și schimb de experiență” în China, la invitația Ministrului Securității Publice, Liu Fuzhi, având loc și o întâlnire cu Hu Yaobang, Secretar General al Comitetului Central al Partidului Comunist Chinez²³. Din discuțiile dintre delegația română și oficialii chinezi, ies în evidență preocupările pe linia infraționalității în China. La fel ca în cazul României, și abordarea transgresării legii în China avea o puternică componentă politică și ideologică, amalgamându-se delictele de drept comun cu cele de natură politică. În timpul convorbirilor, oficialii chinezi au subliniat că în acel moment se confruntau cu o

²² ACNSAS, fond Documentar, dosar nr. 13285, vol. 87, f. 25.

²³ *Ibidem*, dosar nr. 16256, vol. 22, f. 1.

serie de acțiuni ostile sub acoperire religioasă, în special catolică, de creare a unor partide de opoziție și sindicate de genul Solidarității. În ultima perioadă, se plângea Liu Fuzhi,

„A crescut numărul de infracțiuni, cum sunt tâlhăriile, furturile, violurile și ultragiile împotriva reprezentanților autorităților. Acest lucru a determinat să se recurgă la măsuri ferme, inclusiv la aplicarea, atunci când s-a impus, a pedepsei capitale. A subliniat că în mică măsură cunosc planurile și intențiile unor elemente din rândul străinilor care vizitează China, unii dintre aceștia instigând cetățenii chinezi la săvârșirea de acțiuni antistatale, ori alte fapte antisociale. /.../ Prezintă interes mai ales problemele privind combaterea terorismului, controlul trecerii frontierei. Având în vedere problematica cu care se confruntă Ministerul Securității Publice, partea chineză a menționat că intenționează să se afilieze la Interpol, rugând ca, în momentul în care se va lua în discuție această cerere, România să sprijine, prin votul său, primirea Republicii Populare Chineze în Interpol”²⁴.

Trebuie subliniată similitudinea între motivele care au determinat depunerea candidaturii României pentru aderarea la Interpol, în urmă cu 12 ani, și decizia Chinei de a se afilia la Organizație. Aderând la structurile internaționale de poliție, China și România doreau să folosească logistica Interpolului pentru a pune sub urmărire internațională, pe lângă infractori de drept comun, și pe contestatarii politici sau pe militanții pentru drepturi religioase. Din postura „lumii libere”, care a creat Interpolul, aceasta era o practică ilegală – deoarece amesteca delictele de drept comun cu manifestările de ordin politic – împotriva căreia Organizația și-a creat mecanisme de apărare. Încă din 1956, cu ocazia celei de a 25-a Adunări Generale de la Viena, O.I.P.C. – Interpol introducea în articolul trei al Statutului principiul neintervenției în problemele cu caracter politic, militar, religios sau rasial. România a încercat la începutul afilierii să folosească canalele Interpol pentru extrădarea celor șase pirați ai aerului care deturnaseră o aeronavă Tarom, pe 27 mai 1971, îndreptând-o spre aeroportul din Viena²⁵. Inițiativele au fost lipsite de succes, iar autoritățile române nu au mai încercat asemenea demersuri pe viitor. În privința Chinei nu

²⁴ *Ibidem*, f. 6.

²⁵ Pentru amănunte, vezi Valentin Gheonea, *Un caz de cooperare internațională sub comunism: Afilierea și începutul relațiilor Miliției cu Organizația Internațională de*

cunoaștem despre existența unor încercări asemănătoare în perioada imediat postaderare, desigur, ca urmare a lipsei accesului la informații, dar știm despre încercările din prezent de a folosi Interpolul pentru arestarea disidenților.

În cele din urmă, China a depus cererea de primire în Interpol în mai 1984. Conform procedurii explicate în articolul patru din Statut, fiecare țară poate desemna ca membru al Interpol oricare autoritate oficială de poliție ale cărei funcții sunt compatibile cu activitățile Organizației. În acest fel, chiar dacă membrii erau forțele de poliție, țările erau considerate ca fiind reprezentantele acestora. Procedura era analizată de Secretariatul General și de Comitetul Executiv și, apoi, candidatura era inclusă pe agenda proximei Adunări Generale, care se pronunța asupra ei printr-o majoritate de două treimi. Primirea Republicii Populare Chineze a fost analizată cu ocazia celei de a 53-a Adunări Generale a Interpol, desfășurată în Luxemburg, între 4-11 septembrie 1984, și a stârnit o sumă de dezbateri și controverse, din cauza prezenței ca membru în Organizație a Republicii Taiwan, care ar fi trebuit expulzată, odată cu primirea Chinei. În analiza Comitetului Executiv al Interpol se specifica că era de dorit primirea Chinei în Interpol datorită creșterii importanței acesteia în afacerile internaționale, dar pretenția acesteia de a deveni singura reprezentantă în Interpol nu era justă, Republica Taiwan neputând fi exclusă, deoarece își respecta obligațiile față de Organizație. În același timp, o țară nu putea fi reprezentată de doi membri diferiți.

În urma unei discuții cu un funcționar al ambasadei Republicii Populare Chineze, s-a aflat că Beijingul era dispus să accepte funcționarea Taiwanului ca un sub-birou în cadrul Biroului Național Beijing. S-a decis, astfel, ca adeziunea Chinei să fie pusă pe ordinea de zi a Adunării Generale, în timp ce Președintele și Secretarul General al Interpol urmau să facă o vizită la Taipei, pentru a explica circumstanțele. Situația era departe de a se limpezi, deoarece Taiwanul a refuzat statutul subaltern, iar China a propus un proiect de rezoluție pe care dorea să îl prezinte înaintea votului din Adunarea Generală. Proiectul prevedea ca Adunarea să recunoască Republica Populară Chineză drept singurul reprezentant legitim al Chinei în Interpol.

Poliție Criminală – Interpol (1972 – 1974), în „Arhivele Totalitarismului”, anul XXVIII, nr. 3-4/ 2020.

Textul a fost considerat de unii oficiali executivi ai Interpol drept cominatoriu și cu caracter politic și au recomandat ca Secretarul general să se deplaseze în China pentru discuții și negocieri privind retragerea sau modificarea rezoluției. În cele din urmă, din cauza lipsei de progres în cadrul negocierilor cu ambele părți, s-a decis ca rezoluția ce recunoștea China drept unica reprezentantă în Interpol să fie votată de Adunarea Generală în același timp cu cererea de adeziune. În continuare, evenimentele se vor desfășura ca și în cazul primirii Chinei în O.N.U. Taiwanul a cerut, ca și în 1971, ca rezoluția de înlocuire să fie votată separat, înaintea votului asupra adeziunii. La fel ca în urmă cu 13 ani, moțiunea a fost respinsă²⁶.

Cum a decurs procedura în cadrul sesiunii Adunării Generale a Interpol, desfășurată în septembrie 1984, la Centrul de conferințe Kirchberg din Luxemburg, aflăm din *Raport referitor la activitatea delegației Inspectoratului General al Miliției*, semnat de lt. col. Vasile Troneci, locțiitor la comanda Biroului Național Interpol²⁷. La Adunare au participat delegați din 120 de țări și observatori din partea Comisiei de stupefiante a O.N.U., Consiliului Europei și Asociației Internaționale a Aviației Civile. În cadrul acelei sesiuni au depus cerere de adeziune la Interpol trei țări: Brunei, Maldive și Republica Populară Chineză. De departe, cea mai marcantă candidatură, datorită importanței sale teritoriale și ca populație, era aceea a Chinei, într-o epocă în care toate țările însemnate de pe glob deveniseră membre ale Interpol. Adunarea Generală a votat în unanimitate primirea în organizației a celor două țări mici: Brunei și Maldive.

În privința Chinei, conform raportului Miliției române:

„Punerea în discuție a cererii de adeziune prezentată de către Ministerul Securității Publice al RP Chineze, cerere condiționând abrogarea dreptului de vot și de reprezentare pentru poliția din Taiwan, membră cu drepturi depline în O.I.P.C. din 1961, a dat naștere unor vii dezbateri în cadrul Adunării Generale. Datorită

²⁶ Informațiile privind evenimentele dinaintea votării adeziunii Chinei la Interpol au fost extrase din documentul oficial *Interpol Membership – Historical Perspective. Executive Summary*, consultat pe site-ul <https://www.interpol.int/Who-we-are/Legal-framework/Membership-of-INTERPOL>, la 09.11.2021.

²⁷ Informațiile ce urmează se regăsesc în ACNSAS, fond Documentar, dosar nr. 16256 vol. 24, ff. 37-45.

acestei situații, au fost necesare două tururi de scrutin pentru ca R.P. Chineză să fie admisă în O.I.P.C., cu condițiile de afiliere solicitate. Conform mandatului primit, delegația Inspectoratului General al Miliției a susținut în întregime, în cuvântul rostit, cererea de adeziune a R.P. Chineză și a votat în favoarea admiterii acestei țări ca membră a O.I.P.C. /.../ Cu ocazia celui de al doilea tur de scrutin, în favoarea admiterii R.P. Chineză ca membră a O.I.P.C., au votat un număr de 72 delegații, 27 au votat împotriva, iar 8 s-au abținut de la vot. Ca urmare a primirii R.P. Chineză, Bruneiului și Maldive numărul țărilor membre ale O.I.P.C. este în prezent de 137²⁸.

China devenea al patrulea stat comunist membru al Interpol, după Iugoslavia (1946), România (1973) și Ungaria (1981)²⁹.

Discursul delegației române, de susținere a afilierei Chinei la Interpol, conținea argumente bazate pe anterioritatea deciziilor altor organizații internaționale în care China populară suplantase Taiwanul, dintre care cea mai prestigioasă și care a dat tonul, era O.N.U.:

„Domnule președinte! Doresc să subliniez, încă de la început, că delegația română sprijină pe deplin cererea guvernului Republicii Populare Chineze de afiliere la O.I.P.C.-Interpol. Delegația română își întemeiază sprijinul pe faptul că guvernul Republicii Populare Chineze este singurul reprezentant legitim al Chinei, o realitate recunoscută în hotărârea Adunării Generale a O.N.U. din anul 1971, în deciziile altor organizații internaționale, precum și în numeroase alte acte internaționale. Considerăm că cererea de afiliere a Republicii Populare Chineze, ca membru cu drepturi depline, corespunde în întregime statutului O.I.P.C. Nu doresc să repet ceea ce distinsul delegat iugoslav a subliniat în cuvântul domniei sale, dar convingerea noastră profundă este aceea că un vot favorabil față de cererea Republicii Populare Chineze de a fi primită în O.I.P.C., ar constitui un act de justiție și legalitate internațională, care reprezintă însăși esența organizației noastre”³⁰.

²⁸ *Ibidem*, ff. 37-38.

²⁹ Cuba a fost membră a Interpol în perioada 1952-1959, dar și-a întrerupt activitatea ca urmare a refuzului Interpol – bazat pe articolul trei din Statut – de a-i pune sub urmărire și extrăda pe oponenții anti-caștiști. Cuba a revenit în Interpol abia în anul 2002.

³⁰ ACNSAS, fond Documentar, dosar nr. 16256 vol. 24, f. 45

După aprobarea cererii de afiliere prezentată de Republica Populară Chineză, delegația română a purtat convorbiri cu delegația chineză, care și-a exprimat dorința ca în viitor să aibă un schimb de experiență pe problematica specifică Interpolului cu Biroul Național Interpol din România³¹.

Concluzii

Putem remarca, în primul rând, apropierea numărului de voturi primite de China ca afiliată în Interpol cu cel al voturilor obținute cu ocazia aditerii în O.N.U. – 72 în primul caz, față de 76 în al doilea. De altfel, asemănarea se poate observa și în privința numărului membrilor fiecărei organizații la epocile respective: 132 de membri O.N.U. în 1971, contra 134 membri Interpol în 1984. În O.N.U. China a fost admisă, după cum am văzut, fără să fie necesar strângerea a două treimi din voturi, ca urmare a respingerii „chestiunii importante”. Faptul că în Interpol a obținut două treimi din voturi – de altfel, la limită și din al doilea tur de scrutin – s-a datorat numărului mai mic de voturi contra sau abțineri. Această comparație ne indică faptul că sistemul organizațiilor internaționale se stabilizase deja, începând cu anii 1970, odată admisă într-o organizație (cel mai puternic atu fiind apartenența la O.N.U.), calea candidaților spre celelalte era deschisă. Chinei i s-a refuzat, totuși, în 1985, statutul de membru deplin al G.A.T.T., dar aceasta din cauza faptului că organizația era dominată de S.U.A., care sub administrația Reagan începuseră ofensiva drepturilor individuale ale omului contra țărilor comuniste.

În următorii ani după acceptarea Chinei în Interpol, oficialii Organizației au încercat să găsească soluții pentru continuarea cooperării Taiwanului cu Interpolul. Singura soluție acceptată de China a fost prezența Taiwanului în calitate de sub-birou Interpol, fără drept de vot, ceea ce a fost considerat inacceptabil de aceasta din urmă. În consecință, în 1986, Comitetul executiv l-a mandatat pe Secretatul General să informeze Adunarea Generală că Republica Chineză (Taiwanul) a refuzat statutul de sub-birou și că nu mai este posibilă găsirea unei alte soluții. După o lungă perioadă de inactivitate,

³¹ *Ibidem*, f. 44

Taiwanul a început din 2016 demersurile de reprimire în Interpol, sprijinit de Germania, S.U.A., Marea Britanie, Australia și Japonia³². Nu întâmplător, trei dintre aceste țări sunt viitoarele inițiatoare ale pactului trilateral de securitate A.U.K.U.S.³³, care a întâmpinat critici severe din partea Chinei. Chiar dacă rivalitățile strategice, și mai nou economice, dintre China și S.U.A. dau impresia unei oarecare reînțoarceri în anii 1960, iar Taiwanul dorește să profite de conjunctură pentru a deveni din nou o miză în politica internațională și a se reintegra în organizațiile internaționale, această ofensivă nu va fi posibilă din cauza opoziției acerbe a Chinei³⁴. Situația este cu atât mai imposibil de tranșat, deoarece, atât cu ocazia primirii în O.N.U., cât și în toate organizațiile internaționale, China populară a impus viziunea conform căreia integrarea sa în organisme internaționale este, de fapt, reluarea unei poziții uzurpate de Taiwan, și nu o nouă calitate de membru. Astfel încât, oficial se consideră că Republica Populară Chineză este membră a O.N.U. din 1945, iar a Interpol din 1961.

³² <https://www.taiwannews.com.tw/en/news/4272973>, consultat pe 09.11.2021

³³ A.U.K.U.S (Australia, United Kindom. United States) este o alianță trilaterală de securitate, anunțată pe 15 septembrie 2021, care își propune să asiste Australia în dezvoltarea de submarine cu propulsie nucleară. Acest lucru ar avea ca efect creșterea prezenței militare occidentale în zona Pacificului, ceea ce a produs îngrijorarea Chinei.

³⁴ În prezent, Taiwanul menține relații diplomatice doar cu 14 din cele 193 state, membre O.N.U., precum și relații guvernamentale neoficiale cu Uniunea Europeană și cu încă 57 de state, printre care și SUA.